

Examenopgaven VMBO-GL en TL

2003

tijdvak 2
woensdag 18 juni
09.00 - 11.00 uur

ECONOMIE CSE GL EN TL

ECONOMIE VBO-MAVO-D

Bij dit examen horen een uitwerkblad en een bijlagenboekje.

Dit examen bestaat uit 42 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 59 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten maximaal behaald kunnen worden.

● **Meerkeuzevragen**

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

RECHT PARKETVLOER

Bij de beantwoording van de vragen 1 tot en met 5 moet je soms gebruikmaken van informatie 1 en 2 in het bijlagenboekje.

Ralf en Toya Pompe willen al jaren een parketvloer in hun woonkamer. Hiervoor hebben zij de laatste twee jaar elke maand een vast bedrag gereserveerd. Ralf gaat ook € 920 vakantiegeld van dit jaar besteden aan de parketvloer.

- 2p ○ **1** → Geef een argument voor Ralf om ook zijn vakantiegeld te besteden aan de parketvloer. Gebruik in je antwoord de begrippen 'behoefte' en 'prioriteit'.
- 2p ○ **2** Ralf en Toya laten voor de parketvloer een offerte opmaken bij parketspecialzaak Uniek. Ralf weet op deze offerte nog een eenmalige korting op de legkosten te bedingen van € 160. Het gereserveerde geld plus de rente hierover van € 40 en het vakantiegeld van Ralf, blijken samen precies genoeg te zijn om de parketvloer van de offerte te betalen.
→ Hoeveel geld hebben Ralf en Toya de laatste twee jaar per maand gereserveerd voor de parketvloer?
Laat de berekening zien.
- 1p ● **3** Op 20 mei 2002 besluiten Ralf en Toya de parketvloer van de offerte te kopen. Uniek wil hiervoor een aanbetaling van € 700. Uniek is aangesloten bij Interieur Waarborg.
Mag Uniek deze aanbetaling over de bestelling van het parket vragen?
A Ja, want de aanbetaling moet minstens 25% zijn van de koopsom.
B Ja, want dit bedrag is minder dan 25% van het eindtotaal van de offerte.
C Nee, want de aanbetaling moet minstens 25% zijn van het eindtotaal van de offerte.
D Nee, want dit bedrag is meer dan 25% van de koopsom.
- 1p ● **4** Ze betalen het parket op 1 juni. Het parket wordt afgeleverd op 10 juni. Op 15 juni betalen Ralf en Toya het legloon en op 17 juni wordt het parket gelegd. Wanneer worden Ralf en Toya eigenaar van het parket?
A 13 mei
B 20 mei
C 1 juni
D 10 juni
E 15 juni
F 17 juni
- 2p ○ **5** Ondanks goed onderhoud door Ralf en Toya, vertoont een aantal parketdelen na anderhalf jaar droogtescheuren. Ralf en Toya willen gebruikmaken van het recht op garantie.
→ Waarop hebben Ralf en Toya recht volgens de garantiebepalingen?

INFLATIE

Bij de beantwoording van de vragen 6 tot en met 10 moet je soms gebruikmaken van informatie 3 en 4 in het bijlagenboekje.

Job van Manen leest in de krant dat het inflatiecijfer van vorig jaar een belangrijke rol speelt bij de CAO-onderhandelingen. Verder schrijft de krant dat sommige maatregelen van de overheid een oorzaak zijn van inflatie en dat inflatie een nadeel is voor burgers en de overheid.

- 1p ○ **6** → Geef een voorbeeld van een overheidsmaatregel die de inflatie doet toenemen.
- 1p ● **7** Hieronder staat een aantal economische verschijnselen.
- 1 de energiekosten stijgen
 - 2 het aanbod van goederen daalt
 - 3 de koers van de dollar daalt
 - 4 het aantal belastingbetalers stijgt
- Welke verschijnselen kunnen oorzaak zijn van inflatie in Nederland?
- A** Alleen 1 en 2
B Alleen 1 en 3
C Alleen 1 en 4
D Alleen 2 en 3
E Alleen 2 en 4
F Alleen 3 en 4
- 1p ● **8** In Nederland is in 1998, ten opzichte van 1997, het gemiddelde prijspeil
- A** gedaald.
B gelijk gebleven.
C gestegen.
- 1p ○ **9** Job zegt: "Inflatie kan ook voordelig zijn."
→ Leg uit hoe inflatie ook een voordeel kan zijn.
- 1p ● **10** In 2000 vierde Job zijn verjaardag. In plaats van cadeaus vroeg hij geld. Hij ontving van de gasten in totaal € 275. In januari 2001 zette hij dat bedrag voor een jaar op een internet spaarrekening van de FINA-bank.
- Wat is er na een jaar (2001) gebeurd met de koopkracht van zijn verjaardagsgeld?
- A** gedaald met 4,5%
B gedaald met 4,3%
C gedaald met 0,2%
D gestegen met 0,2%
E gestegen met 4,3%
F gestegen met 4,5%

EEN EIGEN MILIEUBELEIDSPLAN

Bij de beantwoording van de vragen 11 tot en met 14 moet je soms gebruikmaken van de informatiebronnen 5 tot en met 7 in het bijlagenboekje.

De familie Mulder zit aan tafel. Zoon Mark vertelt dat ze tijdens de economieles het onderwerp milieu behandeld hebben. "Wij zouden eigenlijk ook wat meer aandacht voor het milieu moeten hebben," beweert Mark. "Ach, veel te veel gedoe," meent vader, "en het kost alleen maar geld." Moeder vindt dat het minste wat ze kunnen doen is kijken wat er mogelijk is. "Cool," zegt Mark, "we maken ons eigen milieubeleidsplan. Eerst schrijven we de doelstellingen op en daarna bedenken we er concrete maatregelen bij."

- 2p ○ **11** → Noem twee concrete maatregelen die kunnen helpen om de eerste doelstelling van het plan van de familie Mulder te realiseren.

Vader Mulder wil weten hoe het zit met de tweede doelstelling. Hij vraagt Mark om uit te rekenen hoeveel ze kunnen bezuinigen, uitgaande van de rekening met de tarieven van 2002.

- 1p ● **12** Als eerste vraag stelt Mark: "Kunnen we besparen op onze waterrekening?" Omdat de familie Mulder vier weken per jaar op vakantie is, gaat hij uit van 48 weken voor het waterverbruik. De familie wil op alle kranen waterbespaarders laten monteren. Hoeveel geld kan de familie Mulder hierdoor besparen op het jaarlijkse waterverbruik?
- A € 41,33
 - B € 44,77
 - C € 44,90
 - D € 49,23

- 1p ● **13** Als tweede kijkt Mark naar de elektriciteitsrekening. Onderzoek heeft uitgewezen dat een gemiddeld gezin 20% van het elektriciteitsverbruik besteedt aan verlichting. Een spaarlamp verbruikt aan elektriciteit een kwart van een gewone gloeilamp. Hoe groot is de besparing op het jaarlijkse verbruik van elektriciteit van de familie Mulder als ze alle lampen vervangen door spaarlampen?
- A 255 kWh
 - B 765 kWh
 - C 1.275 kWh
 - D 3.825 kWh

- 2p ○ **14** Vader bekijkt het totaalplaatje dat Mark voor hem heeft gemaakt: "Prima Mark, we gaan milieuvriendelijker consumeren en minder water, gas en elektriciteit verbruiken. En we houden nog geld over ook!" Mark vindt dat vader ongelijk heeft als hij denkt dat het alleen maar geld oplevert.
- Noem twee argumenten voor het standpunt van Mark.

LIEVER SPAREN DAN IN AANDELEN GAAN?

Bij de beantwoording van de vragen 15 tot en met 20 moet je soms gebruikmaken van informatie 8 in het bijlagenboekje.

Jimmy (19 jaar) is na het behalen van zijn mbo-diploma gaan werken als banketbakker. Hij heeft in december 2001 een groot bedrag op zijn bankrekening staan en wil daarvan € 500 opzij zetten. Jimmy twijfelt of hij er verstandig aan doet deze € 500 op een spaarrekening te zetten. Toen Jimmy nog op school zat hoorde hij vaak enthousiaste verhalen van zijn economieleraar die veel geld had verdiend met de handel in aandelen. Hij informeert bij een beleggingsexpert van zijn bank naar de mogelijkheden om het bedrag te beleggen in aandelen.

- 2p ○ **15** Op een spaarrekening van zijn bank ontvangt Jimmy een rente van 3,8% per jaar. Bij storting ontvangt hij een spaarpremie van € 10. Elk jaar wordt de rente over het spaartegoed overgeboekt naar zijn bankrekening.
→ Hoeveel rente zou Jimmy krijgen als hij die € 500 van 1 januari 2002 tot 1 januari 2004 op zijn spaarrekening zet? Laat de berekening zien.

- 1p ● **16** De beleggingsexpert geeft een aantal adviezen voor het beleggen in aandelen:
- 1 Doe het met geld dat je op dit moment kunt missen.
 - 2 Doe het alleen als je risico durft te nemen.
 - 3 Doe het als je veel 'winst' wil maken met je geld.
 - 4 Stop je geld altijd in verschillende bedrijven om het risico te spreiden.
- Welk(e) van de bovenstaande adviezen is/zijn ook van toepassing op sparen?
- A** géén van deze adviezen
B alleen advies 1
C alleen advies 2
D adviezen 1 en 2
E adviezen 1, 2 en 3
F alle genoemde adviezen

Maar helaas voor Jimmy, de tijden van veel geld verdienen met beleggen op de aandelenbeurzen lijken (voorlopig) voorbij. Dalende aandelenkoersen hebben er toe geleid dat mensen hun aandelen hebben verkocht en het geld op een spaarrekening hebben gezet.

- 2p ○ **17** → In welk jaar zorgde een daling van de aandelenkoersen er voor dat veel mensen in Nederland weer kozen voor de vertrouwde spaarrekening? Licht het antwoord toe met behulp van de informatie in de bijlage.
- 1p ● **18** In welke maanden van het jaar 2000 daalde het totale spaartegoed in Nederland?
- A** januari, februari, maart, april
B januari, februari, maart, april, november, december
C juni, juli, september
D juni, juli, september, november, december
- 2p ○ **19** Op 1 januari 2001 bedroeg het totale spaartegoed van alle mensen in Nederland € 135,45 miljard.
→ Met hoeveel procent is dit totale spaartegoed tussen 1 januari 2001 en 1 januari 2002 toegenomen? Laat de berekening zien en rond de uitkomst af op 1 decimaal.

- 1p ○ **20** Jimmy zet de voor- en nadelen van sparen en beleggen op een rij. Hij geeft toch de voorkeur aan zijn vertrouwde spaarrekening. Eén van zijn vroegere schoolkameraden, Wouter, vindt dat onverstandig. Hij zegt: "Als ik jou was zou ik die € 500 in aandelen beleggen."
→ Geef een argument voor het standpunt van Wouter.

ANNETTE TE KORT DOOR DE BOCHT?

Bij de beantwoording van de vragen 21 tot en met 26 moet je soms gebruikmaken van informatie 9 en 10 in het bijlagenboekje. Voor vraag 24 moet je een uitwerkblad invullen.

Annette heeft voor een jaar een betaalde baan buiten haar woonplaats gevonden. Zij wil met de auto naar haar werk gaan. Daarvoor koopt ze een twee jaar oude auto. Zij verkoopt haar eerste auto, waarmee ze de afgelopen vijf jaren schadevrij heeft gereden. Voor de nieuwe auto kiest Annette voor een WA+Volledige Cascoverzekering.

- 2p ○ **21** Annette had ook alleen een WA-verzekering kunnen nemen.
→ Noem voor Annette een voordeel en een nadeel van de keuze voor een WA+Volledige Cascoverzekering in plaats van een WA-verzekering.
- 1p ● **22** Welk bedrag gaat Annette per jaar aan premie betalen voor deze autoverzekering?
A € 420
B € 528
C € 564
D € 1.536
E € 2.100
- 1p ● **23** De hoogte van de motorrijtuigenbelasting is door de overheid vastgesteld. Om het verschuldigde bedrag te bepalen moet een aantal gegevens over de auto bekend zijn. Hieronder staan drie gegevens over een auto:
1 het gewicht van de auto
2 het aantal te rijden kilometers per jaar
3 de soort brandstof die getankt wordt
Welke gegevens bepalen de hoogte van de verschuldigde motorrijtuigenbelasting?
A alleen 1 en 2
B alleen 1 en 3
C alleen 2 en 3
D 1, 2 en 3
- 3p ○ **24** Annette wil berekenen wat de auto haar dat eerste jaar gaat kosten.
→ Bereken de kosten per gereden kilometer voor Annette.
Vul hiervoor het uitwerkblad bij deze vraag in.

- 1p ○ 25 Van haar werkgever ontvangt Annette een tegemoetkoming in de reiskosten van € 0,30 per kilometer. Annette denkt dat ze aan deze tegemoetkoming geld overhoudt. “Welnee,” zegt haar broer Guus, “je bent bij je berekening te kort door de bocht gegaan. Je hebt niet al je kosten meegerekend, waardoor je denkt dat je goedkoop rijdt en geld overhoudt.”
→ Geef een voorbeeld van kosten die Annette niet meegerekend heeft.
- 1p ○ 26 Guus vindt dat Annette niet de juiste keuze heeft gemaakt. “Voor minder dan € 2.400 had je een jaarkaart van NS kunnen kopen. Daarmee reis je een jaar lang onbeperkt door Nederland, dus ook naar je werk. Dan had je geen dure auto hoeven te kopen.”
→ Geef een argument dat Annette kan gebruiken om aan haar broer uit te leggen waarom zij, ondanks de lagere kosten, toch **niet** gekozen heeft voor een NS-jaarkaart.

KOSTGELD IS GOED VOOR OUDER ÉN KIND!

Bij de beantwoording van de vragen 27 tot en met 30 moet je soms gebruikmaken van informatie 11 en 12 in het bijlagenboekje.

Daan (21 jaar) en Bjorna (19 jaar) zijn vrienden van elkaar. Zij zitten allebei op het ROC in Nijmegen en volgen de beroepsbegeleidende leerweg (BBL). Daan woont een half jaar op kamers en komt sindsdien elke maand geld tekort. Inmiddels is zijn schuld opgelopen tot € 2.000 en behoort hij ook tot de groep werkende jongeren met schulden. Hij heeft € 1.500 van zijn ouders geleend en € 500 van Bjorna. Hij heeft geen idee waar zijn geld aan op gaat. Daan gaat met de hulp van Bjorna zijn financiële problemen aanpakken.

- 1p ● 27 Hoe hoog is de totale schuld van werkende jongeren die de BBL volgen?
A € 846.000
B € 4.230.000
C € 5.076.000
D € 25.380.000
- 2p ○ 28 Daan gaat voor de komende maand een budgetplan maken. Hij heeft een overzicht gemaakt van inkomsten en uitgaven in een maand.
→ Hoeveel procent van de totale uitgaven van Daan gaat op aan dagelijkse uitgaven? Laat de berekening zien.
- 2p ○ 29 Daan wil een extra baantje zoeken om meer inkomsten te krijgen. Bjorna zegt: “Jij moet niet nog méér gaan werken. Je moet juist gaan bezuinigen op je uitgaven om rond te komen.” Daan geeft Bjorna gelijk, maar zegt: “Jij hebt makkelijk praten. Op sommige uitgaven **kan ik niet** bezuinigen!”
→ Noem een voorbeeld van een uitgave waarop Daan de komende maand **niet** kan bezuinigen. Leg uit waarom hij daarop niet kan bezuinigen.
- 2p ○ 30 De ouders van Daan maken zich zorgen over zijn financiële problemen. Ze beweren: “Misschien waren de financiële problemen minder groot geweest, als Daan al kostgeld had betaald toen hij nog thuis woonde.”
→ Leg uit wat de ouders van Daan bedoelen.

TE DUUR WONEN?

Bij de beantwoording van de vragen 31 tot en met 35 moet je soms gebruikmaken van informatie 13 tot en met 15 in het bijlagenboekje. Voor vraag 34 moet je een uitwerkblad invullen.

Desiane is 21 jaar en op zoek naar een huurwoning. Bij de gemeente, waar zij woont, is een lange wachtlijst voor woningzoekenden. Desiane besluit een huurhuis te zoeken in de particuliere sector.

- 1p ○ **31** → Waarom maak je in de particuliere sector op korte termijn méér kans om een woning te vinden?
- 1p ● **32** Desiane heeft van de verhuurder, mijnheer Van Beek, een huurovereenkomst ontvangen. Haar vader zegt dat de overeenkomst ongeldig is vanwege artikel 4B. Is dit artikel in de huurovereenkomst rechtsgeldig?
- A** Ja, want huurder en verhuurder hebben beiden de huurovereenkomst ondertekend.
B Ja, want dit is een voorbeeld van aanvullend huurrecht.
C Nee, want dit is in strijd met het dwingend huurrecht.
D Nee, want de huurovereenkomst is niet ondertekend door een notaris.
- 1p ● **33** Desiane schrikt van de huurprijs. Zij denkt dat het te betalen huurbedrag te hoog is. Op basis van welk artikel uit de huurovereenkomst kan zij het eventueel teveel betaalde bedrag terugvorderen?
- A** artikel 1
B artikel 2
C artikel 3
D artikel 4A
E artikel 4B

Om te bepalen of de huur inderdaad te hoog is, gaat Desiane gebruikmaken van het woningwaarderingstelsel.

- 2p ○ **34** → Laat met een berekening zien hoe hoog volgens het woningwaarderingstelsel het aantal punten voor het huurhuis van Desiane is.
Vul hiervoor het uitwerkblad bij deze vraag in.
- 2p ○ **35** → Is de huur die Desiane betaalt te hoog in vergelijking met de huur volgens het woningwaarderingstelsel? Licht het antwoord toe.

HET BELASTINGBILJET VAN MARC

Bij de beantwoording van de vragen 36 tot en met 42 moet je soms gebruikmaken van informatie 16 tot en met 19 in het bijlagenboekje. Voor de vragen 36 tot en met 40 moet je een uitwerkblad invullen.

Marc van Buuren gaat zijn belastingbiljet 2001 invullen.

Hij verzamelt hiervoor de benodigde gegevens:

- zijn jaaropgaaf voor zijn salarisgegevens
- het jaaroverzicht van zijn hypothecaire lening
- de WOZ-waarde van zijn woning: € 148.375

Naast de arbeidskorting komt Marc in 2001 alleen nog in aanmerking voor de algemene heffingskorting.

- 1p ○ **36** → Bepaal voor Marc het totale inkomen uit werk.
Vul hiertoe onderdeel 1 in van het belastingbiljet op het uitwerkblad.
- 1p ○ **37** → Bereken voor Marc het totaal inkomsten uit eigen woning.
Vul hiertoe onderdeel 2a, 2b en 2e in van het belastingbiljet op het uitwerkblad.
- 1p ○ **38** → Bereken voor Marc het totaal aftrekposten van eigen woning.
Vul hiertoe onderdeel 2f en 2h in van het belastingbiljet op het uitwerkblad.
- 1p ○ **39** → Bereken het saldo inkomsten en aftrekposten eigen woning.
Vul hiertoe onderdeel 2i in van het belastingbiljet op het uitwerkblad.
- 1p ○ **40** → Bereken voor Marc het belastbaar inkomen uit werk en eigen woning.
Vul hiertoe onderdeel 3 in van het belastingbiljet op het uitwerkblad.
- 2p ○ **41** → Bereken voor Marc het totaal inkomstenbelasting in box 1, **vóór** aftrek van de heffingskortingen.
- 1p ○ **42** Nadat Marc de heffingskortingen van dit totaal heeft afgetrokken zucht hij:
“Gelukkig heb ik een groot deel van dit bedrag al betaald.”
→ Hoe heeft Marc al een groot deel van de inkomstenbelasting voor box 1 betaald?